

Aastaid tagasi kujunes Gustav Ernesaksa ooper «Tormide rand» üheks menukamaks eesti algupärase ooperite hulgas. Tänapäevani võib raadio soovikontsertidel kuulda muusikat kõrtsistseenist, Petrovi aariat ja teisigi populaarseks saanud meloodiaid sellest teosest. Siiski vähendasid sisulised puudused — ajaloolise olustiku ebakonkreetsus, tegelaskujude kunstlikkus ja deklaratiivsus — tookord ooperi mõjujõudu tunduvalt.

Nüüd tuleb «Tormide rand» RAT «Estonias» uuesti lavale. Tänaõhtust alates saab ta endale taas koha teatri mängukavas. See on ooperi uus redaktsioon, milles tookordsed vead on tänapäevapilguga üle vaadatud ja parandatud.

Esietenduse eel vestlesime «Tormide ranna» lavastaja Paul Mäega.

«Teatri mängukavast olid algupärased teosed eesti ooperi kullafondist viimasel ajal kadunud. «Tormide rand» väärts meie arvates uuslavastust täiel määral. Leidsime, et ooperi olulisemaid puudusi annab olemasoleva materjali piireski uues redaktsioonis kaotada.»

Ooperi «ülelugemisele» asuti oktoobrikuus.

Teater tegi redaktsiooniprojekti, libretist Juhan Smuul sõnastas vastavalt sisulistele muutustele teksti ümber. Jaanuari lõpuks said lavastaja, dirigent Kirill Raudsepp ja kujundaja Eldor Renter eeltöödega põhiliselt valmis.

«Tormide ranna» uues variandis on püütud varasemast rohkem silmas pidada sündmustiku ajaloolist lõpüht. Sellest sõltuvalt on rõhk asetatud rannarahva

«Tormide ranna» uus lavastus

võitlusele oma ausa nime pärast kui rahva ja krahvi vahel tekki-va konflikti peamisele tõukejõule. Kuivõrd rahva ülestõusu orjuse vastu Hiiumaal tol ajal ei toimunud, tundub niisugune rõhuasetus usutavam. Muudatusi tehti ka sündmustikus ning peategelaste karakteristikas. Varem oli ooperis mitmeid illustratiivseid, süžee arengust lahus seisvaid lehekülgi. Nii näiteks jäi ballistseen üksnes olustikuliseks pil- diks, millel polnud asjade dra- maatilises arengus mingit funktsiooni. Praeguses variandis on toimuva loogilist põhjendatust hoolikalt silmas peetud. Samast aspektist on korrigeeritud ka tegelaskujusid. Petrovile ei leitud tookord nagu õiget funktsiooni. Nüüd on temast saanud krahvi guvernöör. Kuigi pole teada, kes ta päriselt oli, annab guvernööri osa tema tegevusele ooperis sisulise loomulikkuse ja põhjenduse. Ka Leemeti koht oli varem ebamäärane, Leemet mõjus plakatlilikult ja ebausutavalt. Nüüd on Leemeti kuju paljugi juurde saanud.

Ooperile lisab romantilist, seikluslikku hõngu teose aluseks oleva rahvapärimuse sisuliste ja dramaatiliste võimaluste täielikum ärakasutamine. Kuigi lugu krahv von Ungern-Sternbergi valemajakast pole tänini dokumentaalset tõestust leidnud (krahvi üle mõisteti kohut üksnes selle

pärast, et ta laevade päästmise eest ettenähtust märksa kõrge- mat tasu võttis), ei saa selle loo täielikus ebatõepärasuses samuti kindel olla. Tolleaegseid olusid arvestades tundub see täiesti usu- tavana.

Kõigi nende muudatuste tule-

musena on ooperit veidi kärbitud, tegevustik on endise viie vaatuse asemel mahutatud proloogi ja kahte vaatusesse. Lisandunud on üks täiesti uus pilt — krahvi tornituba, kus asub valemajakas.

Ooperis on kaastagevad Kalju Karask ja Hendrik Krumm (Leemet), Aino Kõlvand ja Haili Sammelselg (Mall), Illart Orav (Petrov), Tiit Kuusik ja Teo Maiste (krahv), Ivo Kuusk ja Enno Eesmaa (noorparun) jt.

M. LOO

● Piltidel: stseene «Tormide ranna» uuslavastusest.

● Piltidel: stseene «Tormide ranna» uuslavastusest.